

Oude Kerk, 8 oktober 2023
ds. Johan Meijer

gelezen: Jesaja 5: 107 en Matteüs 21; 33-43

Ontmoetingsdienst

**de kwaliteit
van de wijngaard**

8 oktober 2023 | 10.00 uur
Oude Kerk Borne
m.m.v. Stefanuscantorij o.l.v. Gerrit Hoekstra

koffiedrinken na afloop in de Potkaamp

titel: de kwaliteit van de wijngaard

overdenking

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
lieve mensen van God*

I

*Als een wijngaard is de aarde, met een toren en een muur,
Wij bepalen zelf de waarde en wij betalen nooit de huur.
Maar wij vergeten telkens weer, de aarde is van de Heer,
Maar wij vergeten telkens weer, de aarde is van de Heer.*

Dit kinderlied van Hanna Lam zongen wij uit volle borst in klas 5. Wij hadden Gerrit Hoekstra niet als dirigent, die ons had kunnen leren dat luid en met kracht niet hetzelfde is als mooi of goed verstaanbaar. We gingen er vol in, misschien ook wel vanwege de krachtige melodie. Ondertussen neem je als kind dus grote woorden in je mond, waar je de strekking nog niet zo goed van kunt doorgronden. Grote woorden leerden wij sowieso, ook los van de kinderliederen, want het slotlied van vandaag: 'Eens komt de grote zomer' leerde wij ook in die tijd.

II

Het is nogal wat dat de wijngaard van de Heer de hele aarde is, Maar dat past goed bij wat Psalm 24 zingt: De aarde en haar volheid zijn, des Heren Koninklijk domein, de psalm die wij in klas 1, het huidige groep 3 als allereerste aanleerden. Het is fors en groots: heel de aarde is Gods domein, maar bij een Schepper van hemel en aarde, van heel de schepping met al wat in haar is, past dat. Het is minstens even fors en groots als je zingt: wij bepalen zelf de waarde en betalen nooit de huur. Daar zit een aantijging in richting ons allen, en je neemt het zomaar in de mond. Wie zegt dat, dat jij je niet bewust bent van de aarde, van de schepping en dat je er niet zorgvuldig mee omgaat? En sterker: met zo'n claim, als konden wij heel de gang van de aarde beïnvloeden, zeg je nogal wat. De grote dingen die op de aarde gebeuren, hebben wij niet in de hand. Of je moest het al namens de mensheid zingen, als je 'wij' zingt. Namens de mensheid, die als collectief wel heel wat op z'n kerfstok heeft als het gaat om de schending van de aarde en de schending van mensenrechten. Maar als het om heel de aarde gaat, wat kun jij daar als individu dan aan doen. Ik hoor regelmatig de machteloosheid van mensen die naar het nieuws kijken en er zich geen raad mee weten, die alle nood van de wereld overspoelt en angstig maakt. En dan komt ook de vraag of al dat bidden wel helpt.

III

En stel we maakten de wijngaard iets kleiner. We haalden die iets dichterbij en we betrokken die op de gemeente, concreet: de Protestantse gemeente van Borne. Hoe is het met die wijngaard gesteld? En hoe meet je de kwaliteit er van? Dat was een vraag die wij ons stelden in de voorbereiding. Stel onze gemeente is de wijngaard. Wat voor cijfer geef je die, en op grond waarvan meet je die waarde? Kijk je naar getallen? Bijvoorbeeld de kerkgang? Of naar de opkomst van een kinderactiviteit, met 12 kinderen afgelopen vrijdag zou je zeggen: wat een topavond. Of het feit dat zowel kerkkoor als cantorij een nieuwe dirigent mochten vinden, dat is toch geweldig? Maar kijk je naar de vacatures, dan is er best wel zorg. En kijk je van buitenaf met een strenge reformatorische blik, dan is onze gemeente wellicht veel te progressief en kan en mag alles ook maar. Maar kijk je vanuit een vrijzinnig perspectief, dan

misschien wel wat aan de zware kant, als het wel gaat over de voortgang van het leven na het sterven van het lichaam, of het bestaan van God. Het is maar net hoe je de wijngaard beoordeelt, en hoe je die ervaart. Gaat het over gastvrijheid, dan komt de gemeente er goed van af, zoek je als dertiger leeftijdsgenoten onder de kerkgaande mensen, dan word je wellicht teleurgesteld. De kwaliteit van de wijngaard gemeente, hangt af van je eigen perspectief en je eigen ervaringen, ook bijvoorbeeld als ex-kerkenraadslid, het hangt er vanaf hoe je er naar kijkt. Kijk ik zelf naar deze wijngaard, dan zeg ik: het is een mooie en fijne wijngaard, waarin het wel heel belangrijk is om te letten op onze onderlinge samenhang en ons niet terug te trekken op eigen eilandjes. De ruimdenkendheid van de gemeente zie ik als een zegen, maar belangrijker is om er over in gesprek te gaan.

IV

Maar in het horrorscenario van de Profetenlezing en de Evangelielezing van vanmorgen herken ik onze gemeente niet. Onze aarde wel, als het om de grote patronen gaat, die natuurlijk wel in de haarvaten van het menszijn zijn gaan zitten. Onze aarde met zoveel onrecht en oorlogen, met zoveel ongekende kloven tussen rijk en arm, tussen man en vrouw, hier niet zo zeer, hoewel ook, maar in arme delen van de wereld wel. Onze aarde, die zo groot is, dat we er nauwelijks handen en voeten aan kunnen geven.

V

Maar handen en voeten, letterlijk, kunnen wij wel geven aan onszelf. Want je kunt de wijngaard nog kleiner maken, nog dichterbij. Naar bijvoorbeeld je naaste kringen, je gezin bijvoorbeeld, je familie, je vriendenkring. En daar zit een heel gevoelige snaar, vooral als het in je naaste kring niet fijn is. Als die wijngaard niet veilig is. Als daar rovers binnendringen en de situatie heel gevaarlijk maken. Je kunt het je misschien niet voorstellen als je gezin, je familie, je vriendenkring fijn is. Je kunt je er alles bij voorstellen als het niet fijn is. Als je dan grote woorden in de mond neemt, zoals: wij bepalen zelf de waarde en betalen nooit de huur, dan laad je misschien ook wel al te veel schuld op jezelf. En is dat niet wat er in instabiele naastekring-situaties vaak gebeurt: dat jij het gevoel hebt dat het jouw schuld is, of dat jou dat is aangepraat en wijsgemaakt. En omdat het een naaste kring is voel je misschien heel veel verantwoordelijkheid in de omgang met de situatie. Dat jij het moet redden, dat het van jou afhangt of het contact er wel of niet is. Van dichtbij weet ik hoe ingewikkeld dat is en hoeveel jou dat kan doen en hoe moralistisch het dan kan klinken dat jij verantwoordelijk bent. Ook dit kan tot in de haarvaten van jouw leven doordringen.

VI

Ik maak het nog iets dichterbij. Nog een wijngaard. Jijzelf. Jouw lichaam, jouw geest. Het is als een tempel zei Paulus over het lichaam, het is aan ons om die tempel te wijden. Het is aan ons om goed voor ons lichaam en onze geest te zorgen. Het is niet vanzelfsprekend dat iemand anders dat doet. Het is ook niet gezond het helemaal van anderen afhankelijk te maken. Maar ons lichaam, onze geest, onze ziel, hoe zorg je daarvoor? Hoe ziet die wijngaard er uit? En als die er niet zo goed uit ziet, als er in je lichaam iets ernstigs aan de hand is, is dat dan jouw schuld? Dat is een enorm lastige vraag. Maar wel goed om eens te stellen, ook in het licht van het geloof. Het is zo makkelijk om te wijzen naar een ander, naar diens ongezonde levensstijl bijvoorbeeld, naar diens drink- of rookgedrag, of voedingspatroon. Maar wat zit daaronder? Wat leeft er in de ander? Hoe komt het dat het niet zo goed gaat? De vraag die daarbij van het meeste belang is: hoe leef je zelf? Misschien wel gezond en bewust, misschien wel heel gezond en heel bewust. Misschien is je lichaam, je geest en je ziel

wel enorm in balans. Misschien gaat het wel heel goed met je en krijg je het verwijt dat het zo goed met je gaat. Maar jij alleen weet wat je er voor gedaan hebt. Het gaat dus niet over een beoordeling, opnieuw: een cijfer geven is niet aan de orde. Maar er is wel een vraag: hoe ga je met jezelf om. En dat is geen moralistische vraag, maar een oprecht bezorgde vraag. En vraag die van God zou kunnen zijn, van God die jou zo lief heeft, dat Hij jou ook het beste gunt. Van de Schepper van jouw wijngaard die jou zo gunt dat er geen indringers komen, geen rovers, geen sluipmoordenaars. De Schepper gunt jou het allerbeste, in de wijngaard van je lichaam, je geest, je ziel. De Schepper gunt je fijne wijngaarden om in te leven. Een fijne sociale omgeving, een fijne gemeente, een fijn land, een fijne wereld. En misschien klinkt dit heel kort door de bocht, lieve mensen, maar de Schepper gunt je zo dat er licht op jouw leven mag vallen. Dat je in het Licht mag staan. En dat je daar je bijdrage aan mag leveren, voorzover het in je vermogen ligt, en je ook gunt dat je er een beetje bij geholpen wordt, als dat nodig is. De Schepper gunt je wat wij noemen het Licht van Christus.

VII

Het Licht van Christus over de wijngaard. Daar kwamen wij op uit bij de voorbereiding. Dat het Licht van Christus het criterium mag zijn, de kwaliteit bepaalt. Het licht waarin wij elkaar mogen groeten, als volwaardige en prachtige schepselen van God. Als mooie volle rijpe druiven, die niet bitter smaken, maar zoet. Het Licht van Christus, dat ook de duistere plekken aan het licht brengt, de plekken waar verbetering nodig is. Het Licht van Christus dat indringers, sluipmoordenaars en misse daden geen kans geeft. Het Licht van Christus, dat ook ongenoegen en grimmigheid in onszelf kan relativeren. Dat dat Licht van Christus over jou mag schijnen als een opgaande zon en jouw hart mag verheugen.

Amen